Ammonoidea

Ammonoidea edo zentzu zabalean **Ammoniteak** Cephalopoda klaseko molusku desagertuen talde zabal bat da. Ammoniteen ahaiderik gertukoena ez da *Nautilus*a, nahiz eta antza berdina eduki, baizik eta Coleoidea azpiklasea (txibiak eta olagarroak)[1]. Lehen Ammoniteak Devoniar garaian agertu ziren, eta azkenak Kretazeo-Tertziarioko iraungipen masiboan desagertu ziren.

Fosil gidari ezin-hobeak dira eta askotan arroka baten adina bertan aurkitutako amoniteen generoarekin lotzea guztiz posible izaten da. Euren fosilak, normalki, planiespiralak dira, nahiz eta badaude gutxi batzuk helize moduko espirala egiten dutenak edo espiralik osatzen ez dutenak, heteromorfo izena hartzen dutenak.

Euren izena Plinio Zaharrak eman zien 79. urtean, *ammonis cornua* latinezko izenak *Ammonen adarrak* esan nahi baitu[2]. Genero gehienen izenak *-ceras* atzizkiarekin bukatzen dira, grezieratik, (κέρας), adarra.

Eduki-taula

- **Diagnostikoa**
  - Septoak
  - Joskurak
  - Sifunkuloa
- **Sailkapena**
  - Ordenak eta azpiordenak
- **Erreferentziak**
- **Kanpo estekak**

Diagnostikoa

Ammonitesak (Ammonoidearen azpiklasea) euren septoengatik bereiz daiteke, fragmokonoak ganbarak bereizten dituzten paretak, septo horien joskurengatik eta euren sifunkuloengatik.

Septoak

Joskurak

Joskuren arabera hiru ordenatan anatzen dira ammoniteak:

- Goniatitikoa: gailur eta bailara ez zatitu asko. Normalki 8 gailur oskolaren inguruan. Paleozoikoko ammonoideoen artean ohikoa da.
- Ceriatitikoa: gailurrek puntatxo zatituak dituzte eta horregatik zerra itxura hartzen dute. Bailarak, ordea, biribilduak dira. Triasikoan ohikoa da eta berriro agertu ziren Kretazeoko *pseudoceratites*etan.
- Ammonitikoa: bai gailurrak bai bailarak banaturik agertzen dira. Banaketa horiek biribilduak izan ohi dira, zerra itxurarekin baino. Ammonoide hauek duten garrantzi bioestratigrafikoa oso handia da. Jurasiko eta Kretazeoan ohikoena da, nahiz eta Permiarrean jada existitzen zen.

Ammonoidea

Siluriar-Kretazeoa

Pre	Є	Є	O	S	D	C	P	T	J	K	PgN

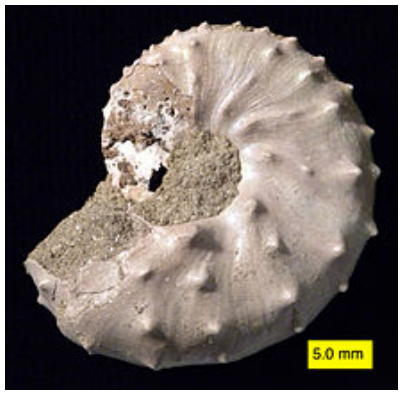

Discoscaphites iris Irudi gehiago

Sailkapen zientifikoa

Erreinua	Animalia
Azpierreinua	Bilateria
Filuma	Mollusca
Azpiklasea	**Ammonoidea** Zittel, 1884

Ordenak eta azpiordenak

Ammonitida
Ammonitina
Acanthoceratina
Ancyloceratina
Phylloceratina
Lytoceratina
Goniatitida
Goniatitina
Anarcestina
Clymeniina
Ceratitida
Ceratitina
Prolecanitina

Sifunkuloa

Sailkapena

Bactritida nautiloideetatik sortu ziren ammoniteak. Lehenengo agerpena Siluriar Berantiarretik Devoniar Goiztiarrera doan epean izan zen, orain dela 400 milioi urte. Kretazeorarte iraun zuten eta K-T mugan desagertu ziren, orain dela 65 Ma. Ammonoidearen sailkapena batez ere kanpo ornamentazioa eta septoen egituraren arabera egiten da. Ammonoidea, beraz, hiru ordenatan eta zortzi azpiordenatan sailkatu ahal ditugu. Ia nautiloide guztiek joskura kurboak badituzte ammonoideoen joskura lerroak (septoen eta kanpo oskolaren arteko intersekzioa) tolestua da, gailurrak eta bailarak sortuz.

Ordenak eta azpiordenak

- Ammonitida
  - Ammonitina
  - Acanthoceratina
  - Ancyloceratina
  - Phylloceratina
  - Lytoceratina
- Goniatitida
  - Goniatitina
  - Anarcestina
  - Clymeniina
- Ceratitida
  - Ceratitina
  - Prolecanitina

Erreferentziak

1. ↑ **(Ingelesez)** Klug, Christian; Kröger, Björn; Vinther, Jakob; Fuchs, Dirk; De Baets, Kenneth. (2015). Klug, Christian ed. «Ancestry, Origin and Early Evolution of Ammonoids» (https://doi.org/10.1007/978-94-017-9633-0_1) *Ammonoid Paleobiology: From macroevolution to paleogeography* (Springer Netherlands): 3–24 doi:10.1007/978-94-017-9633-0_1 (https://dx.doi.org/10.1007%2F978-94-017-9633-0_1) ISBN 9789401796330 . Noiz kontsultatua: 2019-06-04.
2. ↑ Plinio Zaharraren Historia Naturala, 37.40.167

Kanpo estekak

Autoritate kontrola	**Wikimedia proiektuak** · Datuak: Q228002 · Multimedia: Ammonoidea (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ammonoidea) · Espezieak: Ammonoidea **Identifikadoreak** · LCCN: sh85004552 (https://id.loc.gov/authorities/sh85004552) · NDL: 00576958 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00576958) · **Hiztegiak eta entziklopediak** · Britannica: url (https://www.britannica.com/animal/ammonoid) · **Datu taxonomikoak** · BioLib: 133876 (https://www.biolib.cz/cz/taxon/id133876) · EOL: 4783611 (https://eol.org/pages/4783611) · Paleobiology Database: 94110 (http://fossilworks.org/bridge.pl?a=taxonInfo&taxon_no=94110) · WoRMS: 737043 (https://www.marinespecies.org/aphia.php?p=taxdetails&id=737043)

"https://eu.wikipedia.org/w/index.php?title=Ammonoidea&oldid=7217102"(e)tik eskuratuta

To ɔar

Nabigazioa

- Azala
-
- Txokoa
- Albisteak
- Aldaketa berriak
- Ausazko orria
- Laguntza
- Dohaintza egin

Tresnak

- Honanzko lotura duten orriak
- Lotutako orrietako aldaketak
- Fitxategia igo
- Orri bereziak
- Lotura iraunkorra
- Orri honen datuak
- Artikulu hau aipatu
  Wikidata itema

Inprimatu/esportatu

- Liburu bat sortu
- PDF gisa jaitsi
- Inprimatzeko bertsioa

Beste proiektuetan

Wikimedia Commons
Wikiespezieak

Beste hizkuntzak

- Afrikaans
- ★ العربية
- Asturianu
- Azərbaycanca
- Беларуская
- Български
- Bosanski
- Català
- Čeština
- Dansk
- ★ Deutsch
- Ελληνικά
- English
- Esperanto
- Español

- Eesti
- فارسی
- Suomi
- Français
- Gaeilge
- Galego
- עברית
- Hrvatski
- Magyar
- Հայերեն
- Ido
- Íslenska
- ★ Italiano
- 日本語
- Jawa
- ಕನ್ನಡ
- 한국어
- Кыргызча
- Latina
- Lietuvių
- Latviešu
- မြန်မာဘာသာ
- Plattdüütsch
- Nederlands
- Norsk nynorsk
- Norsk bokmål
- Polski
- Piemontèis
- Português
- Română
- Русский
- Саха тыла
- Scots
- Srpskohrvatski / српскохрватски
- Simple English
- Slovenčina
- Slovenščina
- Svenska
- Тоҷикӣ
- ไทย
- Tagalog
- Türkçe
- Українська
- O‘zbekcha/ўзбекча
- Tiếng Việt
- Winaray
- 吴语

- 中文

Aldatu loturak

WIKIPEDIA Entziklopedia askea

Orriaren azken aldaketa: 27 azaroa 2019, 20:24.

Testua Creative Commons Aitortu-PartekatuBerdin 3.0 lizentziari jarraituz erabil daiteke; baliteke beste klausularen batzuk ere aplikatu behar izatea. Xehetasunen berri izateko, ikus erabilera-baldintzak.